

Lukas Bärwald v prispevku *Ordnung hilft Haushalten* (Red pripomore h gospodarnosti) pokaže na primerih iz mladinske literature na vlogo števil, ki opredelijo verodostojnost kraja, socialni položaj literarne osebe ali pa pokažejo pot v drugi svet.

Andrea Mecke v prispevku *Von Wurzeln und Differenzen* (O koreninah in razlikah) predstavi mladinske knjige, v katerih je govora o različnih načinih življenja v okviru družine. Število družinskih članov je povezano s simboliko števil. Odnosi med njimi niso vedno dobri, vendar se večinoma izkaže, da je družina pomembna vrednota.

V tej številki sta predstavljeni še Rotraut Susanne Berner in Renate Habinger, priznani in uveljavljeni ilustratorji.

Knjiga Johanne Spyri *Heidi*, ki sodi med klasike mladinske literature, doživlja vedno nove izdaje. Tokrat je več prostora namenjenega izdajam z ilustracijami Hannesa Binderja in Tomija Ungererja.

Tanja Pogačar

LEVSTIKOVE NAGRADE

Levstikove nagrade Založbe Mladinska knjiga, ki praznujejo letos že 60 let so bile prve založniške nagrade v povojnem obdobju. Ustanovljene so bile predvsem z namenom, da bi spodbujale slovenske književnike, slikarje in znanstvenike k ustvarjanju za mlade bralce. Prvič so bile podeljene leta 1949. Založba jih je nato štirideset let vsako leto podeljevala pesnikom in pisateljem, ilustratorjem in avtorjem poljudnoznanstvenih del za izvirne stvaritve, ki so bile po mnenju strokovnih žirij najboljše

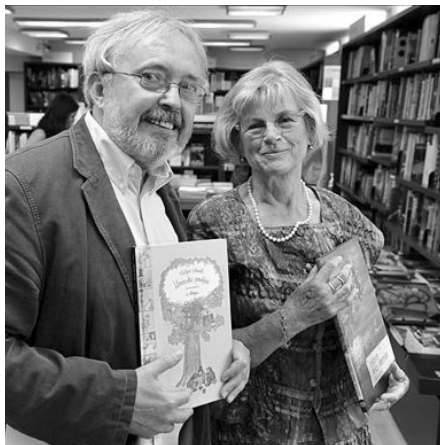
dosežki v ustvarjanju knjig za otroke in mladino in so izšle pri Mladinski knjigi. Tako so Levstikove nagrade pomembno prispevale k razvoju otroške in mladinske književnosti v slovenskem kulturnem prostoru.

Od leta 1989 Mladinska knjiga nagrade podeljujejo bienalno. Ob petdeseti obletnici prve podelitve (1999) je Založba uvedla še nagrado za življenjsko delo. Prvi nagrajenki za življenjsko delo sta bili pisateljica Kristina Brenkova in akademska slikarka – ilustratorka *Marlenka Stupica*.

Skupaj je bilo doslej podeljenih kar **198 nagrad**.

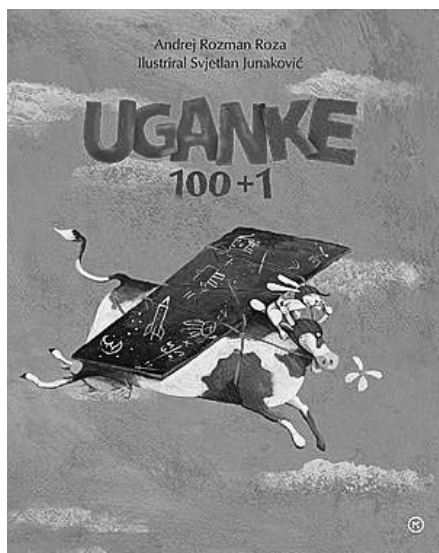
LETOŠNJE LEVSTIKOVE NAGRADE:

- za življenjsko delo: pisateljica in prevajalka **Polonca Kovač** in akademski slikar in ilustrator **Matjaž Schmidt**
- za izvirno besedilo: pisatelj **Andrej Rozman-Roza** za avtorske uganke v slikanici *Uganke 100 + 1*
- za izvirne ilustracije: akademski kipar **Svetlan Junaković** (*Uganke 100 + 1*)

Nagrajenca, ilustrator Matjaž Schmidt in pisateljica Polonca Kovač (foto: Aleš Černivec/Delo)

V utemeljitvi nagrade za življenjsko delo **Polonci Kovač** je žirija med drugim zapisala, da je »pisateljica Polonca

Kovač zaslovela že kar s prvo knjigo, leta 1975 izdanimi *Zverinicami z Večne poti*, zatem pa je v nekaj desetletjih ustvarila vrhunski opus, ki ga enakovredno sestavljajo pravljичno-fantastične živalske zgodbe in bolj realistične pripovedi. V delih, kot so *Jakec in stric hladilnik*, *Klepetava želva*, *Zgodbe od A do Ž*, *Težave in sporočila psička Pafija*, *Pet kužkov išče pravega*, *Vesoljsko jajce ali $1+1=5$* , *Urške so brez napake*, *Andrejev ni nikoli preveč*, *Kaja in njena družina*, *Zelišča male čarovnice* na izviren, pogosto humorno iskriv način obravnava številne tematike, ki vznemirjajo ne samo odrasčajoče mladiče, temveč nemalokrat tudi njihove odrasle. V slovenskem prostoru izstopa tudi po redki, premalo cenjeni sposobnosti združevanja poučnosti oziroma spoznavnosti z umetniškostjo in literarnim pristopom, s čimer se obravnavane tematike dosti bolj dotaknejo bralcev, kot če bi jim bile podane samo v suhem, stvarnem jeziku. Polonca Kovač je poleg tega v slovenščino prestavila nekaj klasičnih del svetovne književnosti, predvsem izstopata njena prevoda celotnih Grimmovih pravljic in *Dnevnik Ane Frank*. Starejših literarnih časov se

je dotaknila tudi v svojih zapisih o Andersenu in drugih pravljīčarjih.«

V utemeljitvi nagrade **Matjažu Schmidtu** pa lahko preberemo, da je nagrajenec »slikar z dolgo ustvarjalno dobo. Pri ilustracijah je vedno dragocen in zanesljiv sodelavec, pa če gre bodisi za leposlovje ali naravoslovje, bodisi za knjige, revije ali učbenike. Znanje, talent, humor in veselje do slikanja so tisto tkivo, ki ga že skoraj štirideset let uvršča med najpomembnejše in najbolj zaželenne ilustratorje na Slovenskem. Videti je, da besedilo, ob katerem bi se zmedel ali utihnil, ne obstaja. Za vsako pravljico, zgodbo, pesem ali članek ima svoj slikarski odgovor, vedno pravljīčen in resničen obenem. Vedno drugačen, nepredvidljiv, z očarljivo hudomušno distanco, ki nikogar ne pusti ravnodušnega. Nezgrešljivi slog dopolnjuje enostavna slikarska tehnika. Vedno uporablja le najnujnejša orodja, a ta mu zadostujejo, da lepo in natančno pove vse, kar želi in kakor želi.«

Žirija za izvirno besedilo, predsednik **Ciril Horjak** ter člani Majda Koren, Katja Stergar in Andrej Ilc, je v utemeljitvi nagrade za *Uganke 100 + 1* zapisala: »Knjižica je na prvi pogled le niz rimanih opisov vsakdanjih predmetov, pojavov in bitij. V verze stkana vprašanja pa bralko ali bralca presenetijo. Mojstrstvo Andreja Rozmana - Roze je v tem, da vsakdanje, vsem znane stvari razkriva z nenavadnimi opisi. Starost bralca pri tej igri ni pomembna. Vsaka uganke je kot biser, ki ga mora odkriti. Čeprav je nagrada literarna, moramo omeniti, da se uganke odlično dopolnjujejo z ilustracijami. Ni presenetljivo, da je slikanica pobrala literarno nagrado romanom in pesniškim zbirkam. Tudi prav. Dobra stotinja ugank je napisana prav zato, da se z njo spet učimo čuditi se svetu.«

Žirijo za izvirne ilustracije so sestavljali predsednica Tanja Mastnak

ter člani Ančka Gošnik Godec, Robert Kereži in Pavle Učakar, v utemeljitvi nagrade pa je zapisano: »Ilustracije Svjetlana Junakovića so daleč od kakršnega koli trenda ali znanega sloga in odlično izdelane. Njegove podobe premikajo meje in vedno znova redefinirajo polje ilustracije. S svojim slikarskim postopkom alkimistično gradi globoko, fino vibrirajočo, kompaktno in jasno 'čebulasto' strukturo, polno domislic in paradoksov likovne teorije.

Z užitkom in sproščeno jih uporablja, da pretanjenemu očesu omogoča sprehode skozi plasti barve in risbe ter njihovih prostorskih sporočil.«

Dobitniki nagrade **za življenjsko delo** so v zadnjih desetih letih bili še: Kristina Brenkova, Marlenka Stupica, Kajetan Kovič, Ančka Gošnik Godec, Tone Pavček, Marjanca Jemec Božič, Dane Zajc, Jelka Reichman, Niko Grafenauer, Marjan Manček.